

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: <http://dx.doi.org/10.61535/bseusbfd.1355531>**Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Şiddet Eğilim Düzeyleri***Nermin Uyurdağ¹, Seyhan Çerçi^{2*}¹ Öğr.Gör.Dr., Dicle Üniversitesi, Diyarbakır, Türkiye / nuyurdag@hotmail.com.² Dr.Öğr.Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye / mseyhancerci@gmail.com.

Özet: Bu araştırma sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin şiddet eğilim düzeylerini belirlemek amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirilen araştırmanın evrenini bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören 1515 öğrenci, örnekleme ise gönüllü katılan 305 öğrenci oluşturdu. Veriler tanıtıcı bilgi formu ve şiddet eğilim ölçeği ile Mart-Haziran 2020 tarihleri arasında toplandı. Verilerin analizinde normallik testleri, güvenilirlik analizleri, tanımlayıcı istatistikleri ve karşılaştırma analizleri uygulandı. Araştırma öncesinde etik onam, kurum izni alındı. Öğrencilerin şiddet eğilimi ölçeği puan ortalaması 39,93(SS:10,55) olarak bulundu. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre, otoriter baskıcı anne baba tutumuna sahip öğrencilerin, demokratik ilgili ve aşırı koruyucu anne baba tutumuna sahip öğrencilere göre, ilçe ve kasabada yaşayanların ilde yaşayanlara göre şiddet eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edildi. Çekingen, pasif, sakin ve hoşgörülü kişilik özelliklerine sahip olmayan öğrencilerin sahip olanlara göre şiddete eğiliminin daha yüksek olduğu saptandı. Bu çalışmada öğrencilerin şiddette eğilimlerinin az olduğu ve bazı demografik değişkenler ve kişilik özellikleri ile anlamlı farklılıklar olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencileri, Şiddet, Şiddet Eğilimi, Üniversite Öğrencisi.

JEL Sınıflandırması: I1, I10, I19

Başvuru Tarihi: 05.09.2023

Kabul Tarihi: 20.11.2023

Bu Makaleye Atf İçin: Uyurdağ, N., & Çerçi, S. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Şiddet Eğilim Düzeyleri. *Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 26-36.

Violence Tendency Levels of Health Services Vocational School Students Nermin Uyurdağ¹, Seyhan Çerçi^{2*}¹ Lect.Dr., Dicle University, Diyarbakır, Türkiye / nuyurdag@hotmail.com.² Asst.Prof., İstanbul Arel University, İstanbul, Türkiye / mseyhancerci@gmail.com.

Abstract: This research was carried out to determine the violence tendency levels of health services vocational school students. In the descriptive design, the basic education stage consisted of 1515 students who studied at a university's vocational school of health services, and their volunteers consisted of 305 students who participated. The data were collected between March-June 2020 with the introductory information form and the violence tendency scale. Normality tests, reliability analyses, descriptive statistical methods and comparison analyzes were used in the analysis of the data. Ethical consent and institutional permission were obtained before the study. The students' violence tendency scale mean score was found to be 39.93(SD: 10.55). It was determined that male students had a higher tendency to violence than female students, students with authoritarian oppressive parental attitudes had a higher tendency to violence than students with democratically involved and overprotective parents, and those living in towns and cities had higher levels of violence than those living in provinces. It was determined that students who did not have shy, passive, calm and tolerant personality traits were more prone to violence than those who did. In this study, it was found that students' tendencies towards violence were low and there were significant differences with some demographic variables and personality traits.

Keywords: Health Services Vocational School Students, Violence, Violence Tendency, University Student.

JEL Classification: I1, I12, I19

Received Date: 05.09.2023

Accepted Date: 20.11.2023

How to Cite this Article: Uyurdağ, N., & Çerçi, S. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Şiddet Eğilim Düzeyleri. *Bilecik Şeyh Edebalı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 26-36.

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

* Bu çalışma, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 06.02.2020 tarihli ve 67 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

In this study, it was aimed to determine the violence tendency levels of health school students.

Research Questions

What is the level of violence tendency of health students? Are there significant differences between students' violence education levels and demographic variables and personality traits?

Literature Review

Violence is defined as the use of physical force that varies depending on the circumstances, signifying an extreme behavior. The World Health Organization classifies violence as a public health issue. It is reported that globally, more than two million people are injured and disabled due to violence each year, with an alarming 1.3 million deaths attributed to violence annually. Various factors, such as low self-esteem, inability to manage conflicts, familial problems, and economic issues, contribute to the development of violence, beyond individual reasons. The transition from childhood to adulthood involves numerous physical and psychological changes. During this period, individuals must adapt to different environments and cultures, especially as they choose their careers and pursue higher education. Assessing the perspectives of university students regarding violence is anticipated to contribute to the fight against violence. Developing awareness of their tendencies towards violence is essential for their success in this endeavor.

Methodology

This research was conducted with a descriptive design among students enrolled in a health services vocational school. The study's population consisted of 1,515 students studying at the health services vocational school, and the sample was composed of 305 students who voluntarily participated in the research. Data for the study was collected using a Demographic Information Form and a Violence Propensity Scale. The research data was analyzed using SPSS 22.0 software. The normality of the data was determined using Skewness and Kurtosis tests. Descriptive statistics, including frequency, percentage, standard deviation, and mean values, were employed. Furthermore, advanced analyses, such as independent t-tests, Mann-Whitney U tests, and one-way analysis of variance (ANOVA), were applied to identify differences between groups, with significance levels set at $p < 0.05$.

Results and Conclusions

It was determined that the majority of the students who participated in the research were above the age of 20, female, unmarried, graduates of Anatolian high schools, and raised in families with a democratic orientation, as well as having a predominantly urban social environment. The students were found to mostly possess characteristics such as impatience, honesty, self-confidence, and tolerance. Additionally, traits like quick temper, defensiveness, shyness, passivity, calmness, independence, quick problem-solving, initiative, and curiosity were generally less prevalent among them. Among the 305 students who participated in the research, it was found that their propensity for violence was "low." No significant differences were observed in terms of age, marital status, or high school type. However, male students were found to have a significantly higher perception of violence propensity compared to female students. Students with authoritarian and controlling parental attitudes demonstrated a higher perception of violence propensity than those raised in democratic or overprotective family environments. Furthermore, students living in townships or rural areas exhibited a higher propensity for violence compared to those residing in urban areas. While there was no significant difference in violence propensity among individuals with traits like impatience, defensiveness, independence, quick problem-solving, initiative, honesty, and self-confidence, it was found that individuals lacking traits such as shyness, passivity, calmness, and tolerance had a higher propensity for violence.

GİRİŞ

Toplumsal ve tarihsel koşullara göre değişim gösterdiğinden ve çeşitli bilim dalları tarafından farklı yönleriyle ele alındığından değişik şekillerde tanımlanan şiddetin, Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanımları arasında “karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma”, “kaba güç”, “duygu veya davranışta aşırılık” gibi ifadeler yer almaktadır (TDK, 2023). Dünya genelinde yaygın olan ve gittikçe artan şiddet olgusu, bireyin fiziksel ve psikolojik sağlığının bozulmasına neden olmakta ve buna bağlı olarak önemli bir toplumsal sorun olarak değerlendirilmektedir (Özgür vd., 2011). Bu doğrultuda şiddeti “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmalıdır” olarak tanımlayan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddetin bir halk sağlığı sorunu olduğunu belirtmektedir (WHO, 2023). Yaşadığımız yüzyılda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en önemli toplumsal sorun olarak varlığını sürdüren şiddet nedeniyle dünyada her yıl iki milyondan fazla insanın yaralandığı, fiziksel ve psikolojik olarak kalıcı engelli hale geldiği bildirilmiştir (Yagiza vd., 2020). Şiddet nedeniyle meydana gelen ölümler, küresel ölüm oranının %2.5’ini oluşturmakta ve her yıl dünya genelinde 1.3 milyon insan şiddet nedeniyle hayatını kaybetmektedir (WHO, 2023). Ülkemizde şiddetle ilişkili ölüm oranının 2012 verilerine göre 100.000 de 2.7 olduğu bildirilmiştir (Sinan vd., 2017).

Bireyin yaşamının her döneminde şiddet içeren davranışlar göstermesi ve görmesi olasıdır. Bu dönemlerden biri de genç yetişkinlik dönemidir (Karabacak ve Kodan-Çetinkaya, 2015). Çocukluktan yetişkinlik dönemine geçerken önemli bir basamak olan genç yetişkinlik döneminde birçok fiziksel ve psikolojik değişimler ortaya çıkmakta, bu süreçte yetişkinliğe özgü rol ve sorumluluklar kazanılırken aileden kopmalar ve daha çok akran etkisinde kalma gözlenmektedir. Bu önemli dönem genellikle üniversite öğrenciliği dönemine denk gelmekte, dolayısıyla genç bireyin ergenlik sorunlarına ek olarak başka bir çevreye, kültüre alışma ve bir mesleğe hazırlanma gibi durumlarla da baş etmesi gerekmektedir (Turhan vd., 2011). Ergenlikten yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanan “beliren yetişkinlik” dönemi (18-25 yaş) bireylerin daha fazla özerklik deneyimlemeye ve sorumluluk almaya başlamaları yanında bu durumdan bunalmış olmaları nedeniyle olumsuzluklar yaşadıkları bir yaş dönemidir (Arnett, 2000). Bu döneme denk gelen üniversite öğrencileri anne baba tarafından izlenme olasılığının azalması ve gelişen bağımsızlık duyguları nedeniyle halk sağlığı açısından şiddet ile ilgili incelenmesi gereken bir gruptur (Taha vd., 2017). Ayrıca azımsanmayacak sayıda kadın ya da erkek üniversite öğrencisi flört şiddetine maruz kalmaktadır (Uğur ve Kılıç, 2021). Bunun yanında üniversite öğrencilerinin yakın gelecekte çalışma hayatına atılacak bir grubu oluşturmaları nedeniyle, hem kendileri hem de toplumu oluşturan diğer bireyler açısından şiddet eğilimlerinin bilinmesi önemlidir (Işık ve Demircioğlu, 2019).

Sağlık alanında üniversite eğitimi gören öğrenciler hem geleceğin yetişkin bireyleri olmaları hem de topluma ulaşacak sağlık profesyonelleri grubunu oluşturmaları açısından şiddetle mücadele konusunda ayrı bir öneme sahiptir (Özpuat, 2017). Bu mücadelede başarılı olabilmeleri için temelde kendi şiddet eğilimleri konusunda farkındalık geliştirmeleri önemlidir. Bu çalışmanın amacı sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin şiddet eğilim düzeylerini ve bazı demografik değişkenlerle olan farklılıklarını belirlemektir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Şiddetin oluşmasında psikolojik, toplumsal, kültürel ve ekonomik faktörlerin bir arada rol oynadığı ve bu faktörlerle ilişkili nedenlerin birbirlerini tetiklediği belirtilmektedir. Psikolojik olarak şiddet bir engellenme sonucunda gelişmekte ve yolunda gitmeyen bir takım ruhsal süreçler sonucunda ortaya çıkmaktadır (Hökelekli, 2007). Değişik faktörlerin etkisi altında ortaya çıkan şiddetin oluşumunda düşük veya yüksek özgüven, çatışma çözüm yeteneğinin yetersizliği gibi bireysel nedenlerin yanında, aileden kaynaklanan anne baba yeteneklerinin zayıflığı, kötü davranış modelleri, ekonomik sorunlar ve toplumsal değer yargıları, düşük sosyal katılım, eğitim düzeyinin düşüklüğü ve saldırganlığı ve ben merkeziliği özendirici medya gibi sosyal nedenlerin etkisi olduğu belirtilmektedir (Weir, 2005; Köse-Tosunöz vd., 2019).

Gençlerde şiddete yönelmenin belirleyicilerinden birinin de kimlik belirsizliği olduğu ve özellikle kolektif kimlik arayışı, ayırmacılığa ve şiddete maruz kalmanın şiddet içeren radikalleşmeye yol açtığı belirtilmektedir (Rousseau vd., 2019). Yine gençlik döneminde yaygın olarak görülen ve genellikle okul kampüslerinde yaşanan flört şiddetinin, yetişkin şiddetine öncülük etme olasılığının yüksek olması nedeniyle önemle üzerinde durulması gerektiği vurgulanmaktadır (Özdere, 2019). Bunun yanında üniversitelerde şiddet, üniversite personelinin ve eğitimcilerin de hedef almakta, fiziksel saldırı, sözlü taciz ve siber saldırı şeklinde gerçekleşen bu şiddet eylemleri eğitimcilerde güvensizlik duygusu yaratmakta ve eğitim sürecine olumsuz etkilemektedir (Mutongoza, 2023). Üniversite öğrencileri arasında giderek yaygınlığı artan bir şiddet türü de cinsiyete dayalı şiddettir. Ancak üniversitelerin kamusal imajlarının ve statülerinin zedelenmesi endişesiyle bu gibi durumları rapor etmek konusunda çekingen tavırları bu sorunun yeterince açığa çıkarılmasını engellemektedir (Samakao, 2023). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaygın olan cinsiyete dayalı şiddetin günümüzde Sahra Altı ülkelerdeki okullarda % 50'nin üzerinde olduğu ve bu konuda asıl mağdurun kadın öğrenciler olduğu belirtilmektedir (Worye, 2023). Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde üniversite gençliği arasında görülen şiddetin çok çeşitli olduğu farklı nedenlerinin bulunduğu görülmektedir.

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırmanın Türü

Bu araştırma bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun dokuz programında öğrenim gören öğrencilerle, 1 Mart-30 Haziran 2020 tarihleri arasında tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirildi.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunun dokuz programında öğrenim gören 1515 öğrenci oluşturdu. Herhangi bir örneklem belirlenmedi, evrenin tamamı çalışma kapsamına alındı. Araştırma gönüllü katılım sağlayan 305 öğrenci ile gerçekleştirildi.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri tanıtıcı bilgi formu ve şiddet eğilim ölçeği ile toplandı.

Tanıtıcı Bilgi Formu

Bu form; yaş, cinsiyet, medeni durum, bitirdiği lise türü, anne babasının tutumu ve kendisinde tanımladığı olumlu ve olumsuz kişilik özellikleri olmak üzere 7 (yedi) sorudan oluşmaktadır.

Şiddet Eğilim Ölçeği

Ölçek öğrencilerin şiddet eğilimlerini belirlemek amacıyla 1995 yılında Göka, Bayat ile Türkçapar tarafından Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda “Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Saldırganlık ve Şiddet Eğilimleri” konulu çalışma için geliştirilmiş, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun “Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet” konulu çalışmada da yapısı değiştirilmeden kullanılmıştır. 20 maddeden oluşan ölçek dörtlü likert türündedir. “Hiç uygun değil: 1”, “Biraz uygun: 2”, “uygun: 3” ve “çok uygun: 4” şeklinde puanlandırılmaktadır. Alınan toplam puan; 1-20 puan şiddete eğilimin “çok az”, 21-40 puan şiddete eğilimin “az”, 41-60 puan şiddete eğilimin “fazla”, 61 ve üzeri puan şiddete eğilimin “çok fazla” olarak yorumlanmaktadır (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,876 olarak bulundu.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri COVID-19 pandemisi döneminde vakaların yoğun olduğu, okulların online eğitim verdiği, sokağa çıkma yasaklarının olduğu zor bir dönemde yani Mart-Haziran 2020 tarihleri arasında Diyarbakır'da bulunan bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerden toplandı. Anket formları üç ay boyunca ulaşılabilen 750 öğrenciye elden dağıtıldı, öğrencilerin uygunluğuna göre 320 anket formu geri toplandı ve formları eksiksiz dolduran 305 öğrenci ile araştırma yürütüldü. Anket formlarının ortalama cevaplanma süresi 5 dakikadır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verilerinin bir ilde bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerden toplanmış olması sonuçların genellenememesi açısından bir sınırlılık oluşturmaktadır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS 22,0 programı kullanıldı. Dağılımın normal olup olmadığına Skewness ve Kurtosis testleri ile karar verildi. Skewness değeri 0,140 ve Kurtosis değeri 0,278 olarak hesaplanarak, -1 ve +1 arasında olduğundan dağılımın normal olduğu kabul edildi (Hair vd., 2013). Verilerin analizinde; tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde, standart sapma, ortalama değerleri kullanıldı. Ayrıca grupların karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi ve Mann Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile farklılığı belirlemek için ileri analizler uygulandı ve $p < 0,05$ anlamlı kabul edildi.

3.7. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 06.02.2020 tarihli ve 67 sayılı kararı ile etik onay, araştırmanın gerçekleştirildiği kurum yönetiminden 21-02-2020 tarihli ve 3908 numaralı kurum araştırma izni, katılımcılardan ise bilgilendirilmiş onam alındı. Ayrıca Şiddet Eğilim Ölçeğinin kullanım izni de geliştiriciden alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır. Öğrencilerin %63,3'ü 20 yaş üzerinde, %69,2'si kadın, %93,8'i bekar, %39,3'ü Anadolu Lisesi mezunu, %45,9'unun ailesinin demokratik ilgili ve %67,5'inin yetiştiği sosyal çevrenin il olduğu saptandı.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tanıtıcı Özellikler		Frekans	Yüzde
Yaş	20 ↓	112	36,7 %
	20 ↑	193	63,3 %
Cinsiyet	Kadın	211	69,2 %
	Erkek	94	30,8 %
Medeni Durum	Evlü	19	6,2 %
	Bekar	286	93,8 %
Lise Türü	Sağlık Meslek Lisesi	86	28,2 %
	Normal Lise	99	32,5 %
	Anadolu Lisesi	120	39,3 %
Anne Baba Tutumu	Demokratik İlgili	140	45,9 %
	Otoriter Baskıcı	57	18,7 %
	Aşırı Koruyucu	71	23,3 %
	Aşırı Hoşgörülü	37	12,1 %
Yetiştirdiği Sosyal Çevre	İl	206	67,5 %
	İlçe ve diğer	99	32,5 %

Öğrencilerin kişilik özelliklerine ait veriler Tablo 2’de bulunmaktadır. Öğrencilerin çoğunlukla sabırsız, dürüst, kendine güvenen ve hoşgörülü olduğu belirlendi. Ayrıca öğrencilerin çabuk sinirlenmediği, savunucu ve çekingen olmadığı, pasif ve sakin özelliği göstermediği, bağımsız ve hızlı çözümcü davranmadığı, girişken ve araştırmacı özelliklerinin çoğunlukla göstermediği saptandı.

Tablo 2. Katılımcıların Kişilik Özellikleri

Özellikler	Evet		Hayır	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Sabırsız	156	51,1 %	149	8,9 %
Çabuk Sinirlenen	145	47,5 %	160	2,5 %
Savunucu	104	34,1 %	201	65,9 %
Çekingen	99	32,5 %	206	67,5 %
Pasif	40	13,1 %	265	86,9 %
Sakin	119	39,0 %	186	61,0 %
Bağımsız	92	30,2 %	213	69,8 %
Hızlı Çözüm	141	46,2 %	164	53,8 %
Girişken	141	46,2 %	164	53,8 %
Araştırmacı	114	37,4 %	191	62,9 %
Dürüst	219	71,8 %	86	28,2 %
Kendine Güvenen	172	56,4 %	133	43,6 %
Hoşgörülü	208	68,2 %	97	31,8 %

Araştırmaya katılan 305 öğrencinin Şiddete Eğilim Ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalaması 39,93 (SS:10,55) olarak hesaplandı ve öğrencilerin şiddete eğilimi “az” olarak belirlendi. Öğrencilerin şiddete eğilim ölçeği ile demografik özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 3’te yer almaktadır. Yaş, medeni durum ve lise türü arasında bir farklılık bulunamadı ($p>0,05$). Cinsiyet değişkeni ile şiddete eğilim arasında anlamlılık bulundu ($p<0,05$), erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre anlamlı olarak şiddete eğilim algısı yüksek olduğu belirlendi. Anne baba tutumu değişkeni ile ölçek arasında fark bulundu, yapılan ileri analizde otoriter baskıcı anne baba tutumuna sahip

öğrencilerin şiddet eğilim algısı, demokratik ilgili ve aşırı koruyucu anne baba tutumuna sahip öğrencilerin algısından yüksek olduğu tespit edildi ($p<0,05$). Ayrıca yetiştiği sosyal çevre değişkeni ile ölçek arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulundu, yaşadığı çevre ilçe ve kasaba (köy) olanların ilde yaşayan öğrencilere göre şiddete eğilimi daha fazla olduğu saptandı ($p<0,05$).

Tablo 3. Katılımcıların Şiddete Eğilim Ölçeği ile Demografik Değişkenlerin Farklılaşma Durumları

	Değişkenler	Alt Grup	Sayı	Şiddete Eğilim
Yaş	Ort±SS	20 Yaş ve ↓	112	40,73±9,83
		21 Yaş ve ↑	193	39,47±10,94
	Test Değeri p değeri			t=1,035 p=0,30
Cinsiyet	Ort±SS	Kadın	211	38,51±9,74
		Erkek	94	43,14±11,60
	Test Değeri p değeri			t=-3,611 p=0,001
Medeni Durum	Sıra Ortalaması	Bekar	286	154,38
		Evli	19	132,24
	Test Değeri p değeri			U:2322,500 p=0,289
Lise Türü	Ort±SS	SML*	86	39,20±9,53
		Normal Lise	99	39,40±10,38
		Anadolu Lisesi	120	40,90±11,36
	Test Değeri p değeri			F=0,837 p=0,434
Anne Baba Tutumu	Ort±SS	^a Demokratik İlgili	140	38,99±10,34
		^b Otoriter Baskıcı	57	44,74±11,07
		^c Aşırı Koruyucu	71	37,83±8,83
		^d Aşırı Hoşgörülü	37	40,16±11,64
	Test Değeri p değeri			F:5,498 p=0,001 b>a,c
Yetiştirdiği Sosyal Çevre	Ort±SS	İl	206	38,85±9,70
		İlçe ve diğer	99	42,18±11,86
	Test Değeri p değeri			t:-2,428 p=0,016

Ort±SS: Ortalama±Standart Sapma, **t:** Bağımsız gruplarda t testi, **F:** One Way Anova, **U:** Mann Whitney U Testi, $p<0,005$, **SML:** Sağlık Meslek Lisesi

Öğrencilerin şiddete eğilim ölçeği ile kişisel özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 4'te bulunmaktadır. Sabırsız, savunucu, bağımsız, hızlı çözüm, girişken, araştırmacı, dürüst ve kendine güvenen özellikleri ile şiddet eğilimi arasında bir farklılık bulunamadı ($p>0,05$). Çabuk sinirlenen kişilik özelliği ile şiddete eğilim arasında anlamlılık bulundu ($p<0,05$), çabuk sinirlenen öğrencilerin çabuk sinirlenmeyen öğrencilere göre anlamlı olarak şiddete eğiliminin yüksek olduğu belirlendi. Ayrıca çekingen, pasif, sakin ve hoşgörülü kişilik özellikleri ile şiddet eğilim algısı arasında anlamlılık tespit edildi ($p<0,05$). Çekingen, pasif, sakin ve hoşgörülü kişilik özelliklerine sahip olmayanların sahip olanlara göre şiddete eğiliminin daha yüksek olduğu saptandı.

Tablo 4. Katılımcıların Şiddete Eğilim Ölçeği İle Kişilik Özelliklerinin Farklaşma Durumları

Kişisel Özellikler	Şiddete Eğilim Ölçeği		Test Değeri	p değeri
	Evet Ort.±SS	Hayır Ort.±SS		
Sabırsız	41,02±11,06	38,80±9,89	t=1,850	0,065
Çabuk Sinirlenen	42,831±12,00	37,31±8,22	t=4,718	0,000
Savunucu	41,62±11,02	39,06±10,21	t=1,964	0,051
Çekingen	37,47±9,10	41,12±11,00	t=-2,857	0,005
Pasif	36,85±9,22	40,40±10,67	t=-2,222	0,030
Sakin	38,82±8,14	41,92±11,42	t=-4,234	0,000
Bağımsız	40,55±10,39	39,67±10,63	t=0,680	0,497
Hızlı Çözüm	40,21±9,98	39,70±11,03	t=0,419	0,675
Girişken	40,93±10,40	39,33±10,62	t=1,301	0,194
Araştırmacı	40,31±10,42	39,71±10,64	t=0,479	0,633
Dürüst	40,10±10,36	39,51±11,06	t=0,426	0,671
Kendine Güvenen	40,85±10,11	38,75±11,01	t=1,709	0,089
Hoşgörülü	38,85±9,74	42,26±11,82	t=-2,473	0,014

* Ort.±SS: Ortalama±Standart Sapma, t: Bağımsız gruplarda t testi, p<0,005

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin şiddet eğilim düzeylerini ve bazı demografik değişkenlerle olan farklılıklarını belirlenmeye çalışılan bu çalışmada, 305 öğrencinin Şiddete Eğilim Ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalaması 39,93±10,55 olarak hesaplandı ve öğrencilerin şiddete eğiliminin “az” olduğu saptandı. Benzer şekilde hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada (Özpulat, 2017), şiddete eğilim algısının 38,86±9,33 olduğu, sağlık yüksekokulu öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada (Kul-Uçtu ve Karahan, 2016) şiddete eğilim algısının 38,05±8,68 olduğu ve hemşirelik öğrencileri ile şiddetin araştırıldığı bir başka çalışmada da (Köse-Tosunöz vd., 2019) şiddete eğilim algısının 38,79±9,32 olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma ile diğer yapılan araştırmalar karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Sağlık okullarında okuyan öğrencilerin şiddete eğiliminin az olduğu söylenebilir.

Şiddet, insan vücudunun fiziksel ve zihinsel bütünlüğüne zarar veren her şey olarak nitelendirilebilir. Şiddetin niteliği, türü, boyutu ve kimden kaynaklı olursa olsun, bir hak ihlalidir. Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler nedeniyle kadınlar genellikle şiddetin mağduru olmaktadır (Cihan ve Karakaya, 2017). Bu çalışmada cinsiyet değişkeni ile şiddete eğilim arasında anlamlılık bulundu (p<0,05), erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre anlamlı olarak şiddete eğilim algısı yüksek olduğu belirlendi. Benzer şekilde sağlık yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (Kul-Uçtu ve Karahan, 2016), üniversite öğrencileri ile yapılan diğer çalışmalarda (Babacan-Gümüş vd., 2015; Balcı-Akpınar vd., 2019), sağlık bilimleri fakültesinde eğitim gören öğrencilerle yapılan başka çalışmada (Günay-Molu ve Hisar, 2021), hemşirelik öğrencileri ile yapılan farklı çalışmalarda da (Köse-Tosunöz vd., 2019; Özderelikara vd., 2021), 450 Lübnanlı üniversite öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada da (Itani vd., 2017) erkek öğrencilerin şiddet eğilimi kadın öğrencilerden yüksek bulundu. Literatür incelendiğinde kadın öğrencilerin şiddete eğilimi erkek öğrencilere göre yüksek olduğunu gösteren hiçbir çalışmayla karşılaşılmadı. Etiyopya Wolkite Üniversitesinde öğrenim gören 393 kız öğrenci ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin yaklaşık yarısının cinsiyete dayalı şiddet yaşadığını, şiddet türünün en çok fiziksel şiddet ve cinsel şiddet olduğu bulundu (Workye vd., 2021). Ayrıca Zambiya'daki yüksek öğrenimde eğitim gören 62 öğrenci ile nitel görüşme yapılan bir diğer çalışma da da,

cinsiyete dayalı şiddet konusunda öğrencilerin bilgisiz olduğu ve nereye gideceğini bilmedikleri için harekete geçemedikleri saptandı (Misheck vd., 2023). Genel anlamda erkek öğrencilerin şiddete eğilimi kadın öğrencilere göre yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum geleneksel değerlerin ve toplumsal söylemlerin şiddeti beslediği, erkeklerin lehine eşitsiz güç ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinde şiddet eğiliminin araştırıldığı bu çalışmada öğrencilerin yaş özelliği ve medeni durum ile şiddet eğilimi arasında anlamlılık bulunamadı. Hemşirelik öğrencilerinde şiddetin araştırıldığı bir çalışmada (Sinan vd., 2017), 20 yaş altı öğrencilerin şiddete eğilimi 21 yaş üzeri yaşa sahip öğrencilerden yüksek bulundu. Literatürde üniversite öğrencilerinde şiddetin çalışıldığı diğer çalışmalarda yaş ile medeni durum özelliklerinin incelendiği başka bir araştırmayla karşılaşılmadı. Yaş özelliğinin sadece ortalaması verildiği çalışmalarla karşılaşılmış, yaş ve medeni durum özelliklerinin şiddet eğilim ölçeğiyle karşılaştırıldığı araştırmayla karşılaşılmamış ve tartışılmamıştır. Üniversite öğrencilerinin genel olarak çoğunluğunun 18-22 yaşları arasında olduğu ve çoğunluğunun bekar olduğu düşünülerek araştırılmamış olduğu söylenebilir.

Anne baba tutumları; otoriter, demokratik, izin verici (hoşgörülü), izin verici (ihmkar) olarak dört çeşit olduğu belirtilmiştir (Yılmaz, 2000). Bu çalışmada da öğrencilerin anne baba tutumları sorgulandı. Otoriter baskıcı anne baba tutumuna sahip öğrencilerin şiddet eğilim algısı, demokratik ilgili ve aşırı koruyucu anne baba tutumuna sahip öğrencilerin algısından yüksek olduğu bulundu. Literatür incelendiğinde aile ekonomik durum, anne baba eğitim durumu, aile tipi ve harçlığını kimden alma gibi özelliklerin incelendiği çalışmalarla karşılaşıldı. Ancak hiçbir çalışmada öğrencilerin aile tutumunu gösteren bir bulguya rastlanamadı. Ayrıca literatürde şiddet oluşumunda çok neden olduğu, psikolojik nedenlerin bu oluşumda yeri olduğu bilinmektedir. Engellenme, tahrik edilme, güç sağlama, çatışma ve anne baba tutumlarının olumsuzluğu bu nedenler arasında sayılmaktadır (Ögel vd., 2006). Bu araştırma da anne baba tutumunun önemini göstermekte, otoriter anne baba tutumuna sahip olanların şiddet algısı yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Bu sonucun literatürü desteklediği görülmektedir.

Bandura'ya göre yaşanan sosyal çevrenin şiddet eğilimi açısından etkili olduğu, şiddetin insan doğasında olmadığı, yakın çevre uyarıları ile oluşabilen bir olgu olduğu ayrıca şiddetin kuşaklara da aktarılabilirdiği belirtilmektedir (Bandura, 1997). Bu çalışmada ilçe ve kasabada (köy) yaşayan öğrencilerin ilde yaşayan öğrencilere göre şiddete eğilimi daha fazla olduğu saptandı. Yetiştirdiği sosyal çevrenin şiddet oluşumunda etkili olduğu literatürde görülmektedir. Ayrıca şiddeti besleyen unsurlar arasında ilk sırada aile ve çevre olduğu, ikinci sırada eğitim seviyesi olduğu, üçüncü sırada da medyanın öne çıktığı belirtilmektedir (Ayan, 2006).

Öğrencilerin kişilik özelliklerinden çabuk sınırlanan öğrencilerin çabuk sınırlanmayan öğrencilere göre anlamlı olarak şiddete eğiliminin yüksek olduğu belirlendi. Ayrıca çekingen, pasif, sakin ve hoşgörülü kişilik özellikleri ile şiddet eğilim algısı arasında anlamlılık tespit edildi. Çekingen, pasif, sakin ve hoşgörülü kişilik özelliklerine sahip olmayanların sahip olanlara göre şiddete eğiliminin daha yüksek olduğu saptandı. Şiddet çok boyutlu değişkenlerle oluşan bir olgudur. Şiddete eğilim özelliğinin tespitinde kişilik özelliklerinin önemi büyüktür. Şiddet eğilimi kişilik özelliğine göre değerlendirildiğinde anlamlı sonuçlara ulaşılabilir. Ulu'ya göre iletişim becerileri yüksek, enerjik, iyimser, arkadaş canlısı ve girişimci niteliklere sahip kişilere dışadönük, bu özelliklerin zıddı olan çekingen, sakin, asosyal, yalnızlığı tercih eden kişilere de içedönük kişiler olarak tanımlanmaktadır (Ulu, 2016). Dışadönük kişilik özelliğine sahip öğrencilerin içe dönük kişilik özelliğine sahip öğrencilere göre şiddete eğiliminin yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmanın bu bulguları ile literatüre önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin şiddete eğilimlerinin az olduğu belirlendi. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre şiddete eğilimi yüksek bulundu. Yaş, medeni durum ve eğitim gördükleri lise türü değişkenleri ile şiddete eğilimleri arasında anlamlılık bulunmadı. Otoriter baskıcı anne baba tutumuna sahip öğrencilerin şiddet eğilimi, demokratik ilgili ve aşırı koruyucu anne baba tutumuna sahip öğrencilerin eğiliminden yüksek olduğu tespit edildi. Ayrıca ilçede yaşayan öğrencilerin şiddete eğilimleri ilde yaşayan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek bulundu.

Sağlıkta şiddetin konuşulduğu günümüzde, sağlık çalışanı olacak öğrencilerle sağlıkta şiddet konusunda eğitimler düzenlenmesi önerilir. Özellikle erkek öğrencilere bu eğilimlerin düzenlenmesinin daha önemli olduğu düşünülmektedir. Rehberlik merkezleri, Milli Eğitim Müdürlükleri ve üniversiteler ile iş birliği yapılarak ailelere yönelik şiddet, madde kullanımı, iletişim ve demokratik anne baba tutumları gibi konularda danışmanlık eğitimleri düzenlenmesi önerilebilir. Ayrıca öğrencilerde toplumsal cinsiyet, madde kullanımı, kadına yönelik şiddet, kişilik özellikleri ve şiddetle karşılaşma durumları konuları ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yapılması önerilir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: a theory of development from the late teens through the twenties. *Am Psychol*, 55(5), 469-480.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve fanatizm. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 191-209.
- Babacan-Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A., & Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlili internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6), 460-467.
- Balcı-Akpınar, R., Küçüköğlü, S., Erder-Apay, S., Karaca, N., & Balcı, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı orselenme yaşantıları, toplumsal cinsiyet algıları, şiddet eğilimleri ve şiddetle karşılaşma durumları. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 62, 409-430.
- Bandura, A. (1997). *Social Learning Theory*. Practice Hall- New Jercey, 22-36.
- Cihan, Ü., & Karakaya, H. (2017). Kadın-Erkek Kavramları Bağlamında Şiddet Ve Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmetin Rolü. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(4), 297-324.
- Günay-Molu, N., & Hisar, F. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin madde kullanımı, ruhsal durumu ve şiddet eğilim düzeyleri. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-40. <https://doi.org/10.51123/jgehes.2021.15>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate data analysis*, (7th Edition): Pearson Education Limited.
- Hökelekli, H. (2007). Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesi ne yönelik öneriler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 61-78.
- Işık, E., & Demircioğlu, H. (2019). Investigation of violence tendencies of university. *TAY Journal*, 3(2), 67-84
- Itani, T., Fischer, F., Chu, J. J., & Kraemer, A. (2017). The Prevalence of violent behavior among lebanese university students: association with behavioral and mental health factors. *Am J Health Behav*, 41(6), 693-700. <https://doi.org/10.5993/AJHB.41.6.3>
- Karabacak, A., & Kodan-Çetinkaya, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21.
- Köse-Tosunöz, İ., Öztunç, G., Eskimez, Z., & Yeşil-Demirci, P. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin belirlenmesi. *Cukurova Med J*, 44(2), 471-478. <https://doi.org/10.17826/cumj.459256>
- Kul-Uçtu A., & Karahan, N. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2882-2905.

- Misheck, S., Chali, E., & Mulenga, R. (2023). Drivers of gender-based violence amongst the students in higher learning institutions: A case of Kwame Nkrumah university. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 19(01), 1464-1477. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2023.19.1.1479>
- Mutongoza, B. H. (2023). Student-on-staff violence at South African universities: A qualitative study. *G Ital Psicol Med Lav.*, 3(2), 50-56.
- Ögel, K., Tari, I., & Yılmazçetin-Eke, C. (2006). Okullarda suç ve şiddeti önleme. İstanbul: Yeniden Yayınları; No:17.
- Özdere, M. (2019). The college students' attitudes towards dating violence. *The Journal of Academic Social Science*, 7(95), 314-331. <https://doi.org/10.16992/ASOS.15167>
- Özderelikara, A., Taştan, A., & Arslan, B. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ile şiddet eğilimi arasındaki ilişki. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 357-367. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.818203>
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan-Arabacı, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2, 53-60.
- Özpulat, F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 152-164.
- Rousseau, C., Oulhote, Y., Lecompte, V., Mekki-Berrada, A., Hassan, G., & El Hage, H. (2019). Collective identity, social adversity and college student sympathy for violent radicalization. *Transcultural Psychiatry*, 1-25. <https://doi.org/10.1177/1363461519853653>
- Sinan, Ö., Tosun, B., & Ünal, N. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddete bakışı. *Türkiye Klinikleri J Psychiatr NursSpecial Topics*, 3, 108-14.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. Seri:113. (1998). Ankara: Başbakanlık Basımevi. ISBN:975-19-2137-6
- Turhan, E., İnandı, T., Özer, C., & Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(1). <https://doi.org/10.20518/tjph.173053>
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2011). Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Güncel Türkçe Sözlük. 31 Mayıs 2023 tarihinde, adresinden erişildi.
- Uğur, S. B., & Kaya-Kılıç, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları, yaklaşımları ve sosyal destek kaynakları. *Mediterranean Journal of Humanities*. XI, 293-304. <https://doi.org/10.13114/MJH.2021.566>
- Ulu, M. (2016). Kişilik ve şiddet üzerine psikolojik bir araştırma. *Bilimname*, 32(3), 57-82.
- Weir, E. E. (2005). Preventing violence in youth. *Canadian Medical Association Journal*, 172(10), 1291-1292. <https://doi.org/10.1503/cmaj.045315>
- Workye, H., Mekonnen, Z., Wedaje, W., & Sitot, A. (2021). Prevalence and predictors of genderbased violence among Wolkite University female students, southwest Ethiopia: Cross-sectional study. *Front. Reprod. Health* 5, 978808. <https://doi.org/10.3389/frph.2023.978808>
- World Health Organisation WHO (2002). World Report on Violence and Health. Geneva. 01 Haziran 2023 tarihinde, <https://www.who.int/publications/i/item/9241545615> adresinden erişildi.
- World Health Organisation WHO (2014). Global Status Report on Violence Prevention. Geneva, WHO. 01 Haziran 2023 tarihinde, <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564793> adresinden erişildi.
- Yagiza, R., Sevil, Ü., & Guner, Ö. (2020). The effect of university students' violence tendency on their attitude towards domestic violence and the factors affecting domestic violence attitudes. *J Inj Violence Res*, 12(1), 39-46.
- Yılmaz, A. (2000). Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin, gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.